HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ששפתו שתי קדירות על גבי כירה אחת ולא חשו להם חכמים מאי לא חשו להם חכמים אמר אביי משום בשר נבילה לא אמרינן דלמא מהדר אפיה ישראל לאחוריה ושדי עובד כוכבים נבילה בקדירה דכוותה ה"נ לא חשו להם חכמים משום דמי עבודת כוכבים רבא אמר מאי לא חשו להם חכמים משום בישולי עובדי כוכבים דכוותה ה"נ לא חשו להם חכמים משום יום אידם רבה בר עולא אמר לא חשו להם חכמים משום צינורא דכוותה ה"נ לא חשו להם חכמים משום לפני אידיהן: מהו לילך לשם וכו': ת"ר עיר שיש בה עבודת כוכבים אסור ליכנס לתוכה ולא מתוכה לעיר אחרת דברי רבי מאיר וחכ"א כל זמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור אין הדרך מיוחדת לאותו מקום מותר [א]ישב לו קוץ בפני עבודת כוכבים לא ישחה ויטלנה מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים ואם אינו נראה מותר (א)[ב]נתפזרו לו מעותיו בפני עבודת כוכבים לא ישחה ויטלם מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים ואם אינו נראה מותר מעיין המושך לפני עבודת כוכבים לא ישחה וישתה מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים ואם אינו נראה מותר [ג]פרצופות המקלחין מים לכרכין לא יניח פיו על פיהם וישתה מפני שנראה כמנשק לעבודת כוכבים כיוצא בו [ד]לא יניח פיו על סילון וישתה מפני הסכנה מאי אינו נראה °אילימא דלא מתחזי והאמר רב יהודה אמר רב (ג)[ה]כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור אלא אימא [ו]אם אינו נראה כמשתחוה לעבודת כוכבים מותר וצריכא דאי תנא קוץ משום דאפשר למיזל קמיה ומשקליה אבל מעות דלא אפשר אימא לא ואי תנא מעות דממונא אבל קוץ דצערא אימא לא ואי תנא הני תרתי משום דליכא סכנה אבל מעיין [ז]דאיכא סכנה דאי לא שתי מיית אימא לא צריכא

פרצופות

רש"י

שפיתת קדירה כשמניחין אותה אצל האור על גבי כירה קרי שפיתה לשון שפות הסיר (יחזקאל כד): **ולא חשו חכמים.** אע"פ שסמוך איסור אצל היתר מאד. הכא נמי אע"פ שבני העיר האסורין סמוכין לבני חוצה לה שאין להם עבודת כוכבים היום לא חשו: **מאי לא חשו.** איכא למימר בשתי קדירות דליליף הכא דכוותה: **משום בשר נבילה.** ואע"ג דאיכא למיחש לאיסור דאוריית' לא חשו לאחזוקי איסור בקדירות מן הספיקא: **הכא נמי.** לא מחזקינן דמי עבודת כוכבים בידי עובדי כוכבים שבחוצה לה דנימא אסור למכור להם בהמה (א) שדמים הללו שהוא מקבל מהן מחמת בהמה זו דמי עבודת כוכבים הן שהבהמה היום לצורך בני תוכה היא ונקרבים היום לעבודת כוכבים והוא איסור דאורייתא מלא ידבק בידך מאומה וגו' (דברים יג) וכ"ש היכא דידעינן דמשל חוצה לה הן דלספק איסורא דרבנן לא חיישינן דנימא דלמא האי גברא שייך בתר בני תוכה והוי היום יום אידו ועבר האי גברא אדרבנן דאסרי לישראל לשאת ולתת עמם ביום איד: **רבא אמר.** האי לא חשו לאו לבשר נבילה קאמר דניליף מינה דכוותה דלא ניחוש לדמי עבודת כוכבים דהא לא דמי דהתם לית הנאה לעובד כוכבים דנישדי נבילה לקדירה (ב) דמיסתפי דאי חזי ליה ישראל תבע ליה בדינא אבל הכא מתכוין עובד כוכבים לעשות רצון חבירו אלא ה"ק לא חשו להם חכמים משום בישולי עובדי כוכבים דלמא סמיך ישראל (ג) לעובד כוכבים לבשליה וקאכיל בשולי עובדי כוכבים דרבנן: **וה"נ.** היכא דפשיטא דדמים הללו מתוך תיבתו לקחם וליכא למיחש לאיסורא דאורייתא לא חשו חכמים לספק איסורא דרבנן: **משום יום אידם.** למיחש דלמא האי עובד כוכבים שייך בתר בני תוכה ושקיל וטרי האי ישראל בהדיה ביום אידו: **רבה בר עולא אמר.** ביום אידם של בני עזה לא שרא ר"ח לשאת ולתת עם בני עטלוזא ולא דמי לשתי קדירות דהתם ליכא למיחש משום בישולי עובדי כוכבים מכי [ג]אתי ישראל חדא זימנא בגחלים אבל הכא איכא למיחש דלמא האי עובד כוכבים שייך בתר בני תוכה הואיל וסמוכה לה ומתני' דקתני דחוצה לה מותר לאו בסמוכה כולי האי קאמר ור"ח לפני אידיהן הוא דשרי וה"ק לא חשו להם חכמים לשמא נתזה צינורא מתוך קדירת עובד כוכבים לתוך קדירת ישראל הואיל ואיסור קל הוא חדא דלא שכיח ועוד דאי נמי שכיח בטיל ברובא ה"נ לא חשו לאיסור חוצה לה של בני עזה ואע"פ שסמוכה לה ממש: **כל היכא** דתני יש בה עבודת כוכבים משמע שהיום עובדין ליראה שלהם: **אסור ליכנס לתוכה.** משום חשד דאמרי איהו נמי אזיל למפלח: **ישב לו קוץ.** נתחב לו קוץ ברגלו: **ואם אינו נראה.** מפרש לקמן: **פרצופות המקלחין מים.** פרצופות אדם חלולין ונכנס סילון מים לאחוריהם לתוכן ויוצאין דרך פיהם: **בכרכים.** דרך יושבי כרכים להתנהג בגדולה להכי נקט כרכים: **ע"ג סילון.** צינור מחובר בקרקע: **מפני סכנה.** שלא יבלע עלוקה שנשוא"ה בלע"ז: **אילימא דלא מיתחזי.** שאין אדם רואהו: **כל מקום שאסרו חכמים.** דבר המותר ואסרוהו מפני מראית העין שהרואהו חושדו בדבר עבירה: **אפילו בחדרי חדרים אסור.** במקום שאין אדם רואה אסרוהו: **ואם אינו נראה כמשתחוה.** שפונה אחריו או לידו לצד עבודת כוכבים: **למיזל קמיה.** עד שיעבור מכנגד עבודת כוכבים: **אבל מעיין דאיכא סכנה דאי לא שתי מיית.** בצמא:

פרצופות

תוספות

דלמא מהדר ישראל **אפיה.** וא"ת מאי שנא משאר איסורים דעלמא דשריא ביוצא ונכנס וי"ל דהא דשרינן בעלמא יוצא ונכנס היינו היכא דנתפס כגנב אם מנאו ישראל ותבע ליה לדינא אבל הכא יכול לתחוב הכף של נבלה בקדירה ויאמר להגיס את תבשילך נתכוונתי שלא יקדיח אי נמי הכא מיירי בתבשיל אכסנאי דלא מרתת מיניה ולרבא איכא למימר דשרי יוצא ונכנס אפי' באכסנאי ומשום הכי לא מייתי ראיה מבשר נבלה לדמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים דהתם עובד כוכבים מרתת דלמא חזי ליה ותבע ליה בדינא: **ושדי עובד כוכבים נבילה בקדיר'.** פירש ר"י שדי בשר כחושה שלו ושקיל בשר שמינה כדי להרויח אבל בחנם כדי להכשיל את ישראל לא חיישינן אפילו הולך למרחוק וראיה מדלקמן בפרק שני (דף לד:) גבי ההיא ארבא דמורייסא דלא חייש לתערובת חמרא כיון דקיסתא דמורייסא בלומא פי' בזוזא וקיסתא דחמרא בארבעה לומי פירוש בארבע זוזי ומהאי טעמא שבקינן בכל יום קדירות שלנו לשפחותינו עובדות כוכבים ולא חיישינן דלמא הטילה איסור בתוכו: **דכוותה** ה"נ **לא חשו חכמים לדמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים.** פירש הקונטרס דנימא דמים הללו שהוא לוקח מהן בשר זו של בני תוכה הן וכבר היו נקרבים לעבודת כוכבים ואסורין מדאורייתא דכתיב לא ידבק בידך מאומה משמע דלאביי נמי אם הוה ידעינן בודאי שהם של עבודת כוכבים אסורין ושאני הכא משום דלא חשו ולרבא אפי' למיחש חיישינן ואסור וקשיא דלקמן בפ"ב (דף סד. ושם ד"ה מסתברא) קאמר הדר יתבי וקמיבעיא להו דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים אסורין או מותרין ומסיק רב נחמן דמותרין ומייתי ראיה ממתניתין עובד כוכבים שהיה נושה בו ישראל מנה ומכר עבודת כוכבים והביא לו המעות מותרים ושמא משום הך קשיא פ"ה דמי עבודת כוכבים שנקרבים היו לעבודת כוכבים ולא דמי להאיך דפ"ב דר"ל חליפי עבודת כוכבים וחליפי עבודת כוכבים אינם אסורים אלא כשהחליפם ישראל אבל כשהחליפם עובד כוכבים מותרין מיהו קשיא דאפי' הוו נקרבין לעבודת כוכבים אינם אסורין דבעינן עבודה שנעשית כעין פנים כדאמרינן לקמן פרק רבי ישמעאל (דף נא.) זרק מקל לפניה חייב משום דדרכה בכך והמקל אינו נאסר דבעינן תקרובת כעין פנים וליכא ויש פירושים אחרים שהגי' רש"י דאביי לא ס"ל הך מתני' דלקמן פרק בתרא (דף סד.) ודוחק הוא לומר דאביי ורבא ורבה בר עולא לא שמיע להו ועוד קשיא מפ"ב אההיא דפרק אין מעמידין (לקמן דף לג.) גבי והולכין לתרפות ת"ר ישראל ההולך ליריד של עובדי כוכבים וכו' עובד כוכבים שהולך ליריד בין בהליכה בין בחזרה מעותיו מותרין דאמרינן אימור חמרא זבין גלימא זבין משמע הא עבודת כוכבים זבין אסור אלמא חליפי עבודת כוכבים אסורין פי' ר"ת דההיא דפ"ב (לקמן סד.) דשרי חליפי עבודת כוכבים היינו בעובד כוכבים שפורע חובו מדמי עבודת כוכבים שמכר דהאי דאמר דעבודת כוכבים תופסת דמיה היינו מוהיית חרס כמוהו והיינו דוקא כשהחליפה ישראל אבל כשהחליפה עובד כוכבים לא שייך אבל הכא ובפרק אין מעמידין (לקמן דף לג.) מיירי שהעובד כוכבים מקנה הדמים לצורך עבודת כוכבים אחרת ולכך אסורין הדמים וא"ת דאביי קאמר הכא דלא חשו לבני חוצה לה משום דמי עבודת כוכבים הא לבני תוכה אסור משום דמי עבודת כוכבים ומ"ש מדלקמן פרק אין מעמידין (שם) דפסקינן באימר חמרא זבין גלימא זבין וה"נ נאמר הכי ויהא מותר אף לידועים שהם בני תוכה ואומר ר"י דהכא מיירי ביריד שהוא קבוע לקנות תשמישי עבודת כוכבים וצרכיה הלכך לבני תוכה אסור דאיכא למיחש לדמי דעבודת כוכבים אבל התם מיירי ביריד שאינו קבוע לכך ולפיכך יש לתלות באימר גלימא זבין ורבא פליג ואמר אי הוה לן למיחש לדמי עבודת כוכבים שהיה היריד עשוי לכך חיישינן ואפילו בחוצה לה אבל רבא סבר דאין היריד עשוי לכך ומשום יום אידם איבעיא ליה: **כל** מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין וכו'. פי' רב נסים גאון דאין הלכה כרב מדתנן פרק שני דחולין (דף מא. וע"ש בתוס') ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה המינים ועוד תנן בשבת (דף קמו:) שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם אלמא לא אסרו בחצר אע"ג דבשוק אסור מפני מראית העין כך קבלתי בשבת מפי מורי החסיד ובתוספות רבינו יהודה מצאתי נראה לר"י ד) דהלכתא כרב כדפרישית בשבת פ' במה אשה (דף סה. ושם ד"ה אמר): **והאמר** רב יהודה **אמר רב וכו'.** ואף על גב דפליגי ביה תנאי בפרק במה אשה (שבת דף סד:) מ"מ לא בעי לתרץ דפליגא הך ברייתא על רב יהודה:

פרצופות

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ו ה"ג], ב) שבת סד: קמו: בילה ט., ג) נ"ל חתה, ד) לפי גי' רש"א הד"א ונ"ל דהלכתא כרב מדפריך הכא והא אר"י א"ר,

◆

גליון הש"ס

גמ' אילימא דלא מתחזי. עיין ירושלמי פ"ט דכלאים על משנה ב:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכא נמי וכו' להם בהמה מפני שדמים וכו' היום לעבודת כוכבי' ואסורין מדאורייתא כצ"ל ותיבת והוא נמחק: (ב) ד"ה רבא וכו' ומיסתפי: (ג) בא"ד ישראל על העובד כוכבים:

◆

לעזי רש"י

שנשוא"ה. עלוקה.

◆

מוסף רש"י

כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין. שלא יחשדוהו באיסור (שבת סד:).

עין משפט נר מצוה

מ א ב מיי' פ"ג מהל' עבודת כוכבים הלכה ז סמג לאוין ט טוש"ע י"ד סימן קנ סעיף ב:

מא ג מיי' שם הלכה ח טור ש"ע שם ס"ג:

מב ד מיי' פי"א מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה ו סמג עשין עט טוש"ע י"ד סימן קטז סעיף ה בהג"ה וטוש"ע ח"מ סימן תכז סעיף ט:

מג ה מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה כ סמג לאוין סה טור וש"ע א"ח סימן שא סעיף מה:

מד ו מיי' פ"ג מהלכות עבודת כוכבים הל' ז סמג לאוין יט טור וש"ע י"ד סי' קנ ס"ב:

מה ז מיי' שם הלכה ח בהג"ה:

◆

רבינו חננאל

עטלוזה של עזה מה היא כלו' עזה מותרת או אסורה אמר ליה לא הלכת לצור מימיך וראית ישראל ועובד כוכבים ששפתו שתי קדירות ע"ג כירה אחת ואמרו חכמים כי קדירת ישראל מותרת ולא חשו לה כלום. מאי לא חשו לה משום בשר נבילה ולא אמרי' דלמא אהדר אפיה ישראל ושדא ליה עובד כוכבים בשר נבילה בקדירה דכוותה הכא נמי לא חשו לה חכמים בדמים הנמצאים ביד בני עזה משום דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים ולא אמרי' דלמא בן עטלוזה יהבינהו ליה ולמה דימה לו הדבר לצור שכך היו דירתם ישראל ועובד כוכבים והיו מבשלין יחדו. רבא אמר לא חשו להן חכמים משום בישולי עובדי כוכבים דכוותה הכא לא חשו להן משום יום אידם כלומר כשם שכל אחד ואחד מבשל קדירתו כך כל אחד מקום שיש בו עבודת כוכבים הוא יום אידו: רבה בר עולא אמר לא חשו להם חכמים משום צינורא פי' שמא ניתזה צינורא מפי העובד כוכבים ונפלה בקדירה של ישראל דכוותה הכא נמי לא חשו להן חכמים משום לפני אידיהן הואיל ואין העבודת כוכבים עצמה בתוכה אבל ביום אידם עצמו אסורה אפילו עזה: פים: מהו לילך לשם פי' שלא לשם משא ומתן אלא (לע"ז) [לעבור] מתוכו למקום אחר בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור. אבל אם מן הדרך ההוא הוא הולך גם למקום אחר מותר כו'. ת"ר ישב לו קוץ בפני עבודת כוכבים לא ישחה ויטלנו מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים ואם אינו נראה כמשתחוה מותר וכן אם נתפזרו לו מעות בפני עבודת כוכבים לא ישוח ויטלם מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים ואם אינו נראה כמשתחוה מותר. מעיין המושך מים בפני עבודת כוכבים לא ישחה וישתה מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים. וכן פרצופות המקלחין מים בכרכין לא יניח פיו על פיהם וישתה מפני שנראה כמנשק לעבודת כוכבים. וצריכין דאי תנא קוץ וכו' ופשוטה